

โครงการแก้ปัญหาดินเค็มบริเวณห้วยบ่อแดง

“การทำนาเกลือในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่กำลังเป็นปัญหาด้วยการปล่อยน้ำเค็มลงไร่นาและแหล่งน้ำจนราษฎรปลูกพืชผักไม่ได้นั้น หากจะพิจารณาจัดพื้นที่ที่เหมาะสม และทำร่องน้ำสำหรับปล่อยน้ำเค็มให้ระบายลงไปรวมอยู่ในที่เดียวกัน ซึ่งที่นั้นจะต้องทำเป็นบึงหรือสระขนาดใหญ่พอเพียงที่จะเก็บน้ำเค็มที่ปล่อยออกไปจากนาเกลือนี้เป็นน้ำที่ตกตะกอนจากการทำนาเกลือมาแล้วดังนั้นความเค็มจึงมีไม่มากนัก จึงเป็นลักษณะน้ำกร่อยไปรวมอยู่ในบึงน้ำเค็ม ซึ่งเมื่อฝนตกมาผสมก็จะทำให้ความเค็มเจือจางลงไปอีก ซึ่งอาจหาพันธุ์ปลาหรืออาจจะเป็นกุ้งที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมไปเลี้ยงต่อไปได้อีกด้วย”

ในปี พ.ศ.2532 พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระราชทานแนวพระราชดำริแก้ปัญหาดินเค็ม โดยใช้ระบบชลประทานในการล้างเกลือที่ตกค้างบริเวณผิวดินและลำห้วย เพื่อให้น้ำในลำห้วยเจือจางสามารถนำมาใช้สอยได้ตามปกติ โดยได้ดำเนินโครงการในพื้นที่บริเวณห้วยบ่อแดง อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการทำนาเกลือบริเวณลำห้วย จึงให้ชุดสระน้ำขนาดใหญ่สำหรับรองรับน้ำที่ปล่อยลงมาจากนาเกลือทั้งหมด โดยขนาดและความลึกของสระจะมีความสัมพันธ์กับปริมาณน้ำที่จากลานตากเกลือ และความสามารถในการซึมซาบของน้ำลงสู่ใต้ดิน รวมทั้งให้มีการปรับปรุงดินและวางแผนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม

ฝายกักเก็บและระบายน้ำ

ชุดลอกลำห้วย

การดำเนินงานของโครงการ

1. การพัฒนาแหล่งน้ำ โดยกรมชลประทาน ขุดลอกแหล่งน้ำลำห้วยบ่อแดง และก่อสร้างฝายน้ำล้น เพื่อระบายน้ำไปช่วยเหลือพื้นที่การทำเกษตรกรรม จำนวน 15,000 ไร่ ในเขตพื้นที่ซึ่งอยู่ทางตอนล่างของพื้นที่นาเกลือ

2. การพัฒนาที่ดิน โดยกรมพัฒนาที่ดิน สำรวจจำแนกดินและวางแผนการใช้ที่ดินในพื้นที่ทั้งโครงการฯ โดยการออกแบบเป็นพื้นที่นาร่อง ก่อสร้างคันคูและคลองระบายน้ำ ยกคันดินให้สูง เพื่อกั้นน้ำเค็มไม่ให้ไหลลงสู่ลำห้วย ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้ปุ๋ยพืชสด ขุดบ่อเลี้ยงปลา และสนับสนุนการเลี้ยงเบ็ดเตล็ด ฟื้นฟูนาข้าวที่ได้รับผลกระทบ 354 ไร่ และปรับปรุงพื้นที่ให้สามารถปลูกพืชได้

แปลงสาธิตการปลูกข้าวในพื้นที่ดินเค็ม

นาเกลือ อ.บ้านม่วง จ.สกลนคร

3. การลดผลกระทบจากเกลือ โดยทางจังหวัดสกลนครร่วมกับกองทัพภาคที่ 2 และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากเกษตรกรสามารถผลิตเกลือได้จำนวนมากในช่วงฤดูการผลิต (ประมาณ 30,000 ตัน) และเก็บไว้ในที่ดินของตน จึงมีการแนะนำและส่งเสริมให้มีการจัดเก็บไว้ในพื้นที่ที่เหมาะสมรวมทั้งการขนย้ายเกลือออกจากพื้นที่ก่อนช่วงฤดูฝน เพื่อลดการแพร่กระจายความเค็มของเกลือ

ประโยชน์ของโครงการ

- ❖ 1. พื้นที่มากกว่า 1,200 ไร่ หรือ 1,300 ครัวเรือน ใน 9 หมู่บ้าน มีน้ำดีใช้สำหรับการทำเกษตรกรรม และการอุปโภคบริโภค
- ❖ 2. เป็นแหล่งกักเก็บน้ำเสริมการเพาะปลูกในฤดูฝนและการปลูกพืชในฤดูแล้ง รวมทั้งเป็นแหล่งน้ำสำหรับการเลี้ยงสัตว์
- ❖ 3. เป็นการพัฒนากลุ่มน้ำ เพื่อแก้ไขปัญหาพื้นที่ดินเค็ม เพิ่มความสามารถในการใช้ประโยชน์พื้นที่ได้มากขึ้น
- ❖ 4. ช่วยลดปัญหาการแพร่กระจายดินเค็ม ดินมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น สามารถใช้ประโยชน์จากดินและน้ำเพื่อการเพาะปลูกพืชได้

